

Delier

Acute verwardheid

Wat is een delier?

Een delier komt regelmatig voor bij mensen met een lichamelijke ziekte. Een delier is te vergelijken met verward zijn (ijlen) bij hoge koorts. Een delier is geen onschuldig verschijnsel van ziekte. Een delier betekent dat er iets aan de hand is, dat onderzoek en behandeling nodig heeft.

Het belangrijkste verschijnsel van een delier is de acute verwardheid van de patiënt. Een delier ontstaat als de hersenen alle prikkels van buiten niet meer goed kunnen samenvoegen tot een logisch en samenhangend beeld van de werkelijkheid. Een delier wordt gekenmerkt door een wisselend, gedaald bewustzijn, hallucinaties (dingen horen/zien, die anderen niet kunnen horen/zien), waanideeën en verward denken. Meestal heeft de patiënt zelf niet door in de war te zijn. Dat merkt vooral de directe omgeving van de patiënt. Ook motorische onrust, angst of juist slaperigheid en apathie kunnen voorkomen bij een delier.

Een delier verdwijnt als de onderliggende ziekte of aandoening over is.

Oorzaken van een delier

Er zijn vele oorzaken voor een delier. Meestal is er sprake van een combinatie van oorzaken, die te verdelen zijn in uitlokkende factoren of in risicofactoren.

De volgende lichamelijke aandoeningen kunnen een delier uitlokken:

- hersenkneuzingen, bloedingen, infarcten, ontstekingen;
- bijwerkingen van of vergiftiging door medicijnen, drugs of alcohol;
- grote operaties, infecties met koorts, bloedvergiftiging;
- veranderingen in het bloed, zoals een gestoorde bloedsuikergehalte of zoutsamenstelling;

- nier- of leververgiftiging;
- tekort aan zuurstof in het bloed.

Risicofactoren voor een delier

Sommige mensen krijgen eerder een delier dan anderen. Bij de opname van een oudere patiënt maken wij een inschatting of hij een delier zou kunnen krijgen. We kijken dan naar de volgende risicofactoren:

- is de opname acuut;
- gaat het geheugen en denkvermogen van uw naaste;
- is uw naaste ouder dan 75 jaar
- heeft uw naaste gezichts- of gehoorproblemen
- heeft u naaste problemen om voor zich zelf te zorgen of problemen met zijn mobiliteit;
- heeft uw naaste meer dan 2 aandoeningen of stoornissen tegelijk (lichamelijke, geestelijke en sociale problemen tegelijk);
- gebruikt uw naaste meer dan 5 medicijnen;
- gebruikt uw naaste overmatig alcohol;
- heeft u naaste eerder een delier doorgemaakt.

Heeft uw naaste meerdere van bovengenoemde problemen, dan krijgt hij een bezoek van de consultdienst van de geriatrie. Daarna geeft deze dienst de behandelend arts en het verpleegkundig team advies over het behandelplan.

Wat merkt u als uw naaste verward is?

Verschijselen van een delier wisselen in ernst over de dag. 's Avonds en 's nachts zijn de verschijnselen meestal erger. Uw familielid is minder helder en kan trager reageren. Het lijkt alsof de dingen langs hem heengaan. U heeft net iets verteld en na korte tijd is hij het weer vergeten. Dit gebeurt niet bewust. Het kan zijn dat uw familielid niet zo goed meer weet waar hij is. Dit kan angst veroorzaken. Als reacties op de angst kan uw familielid achterdochtig, boos of juist stil worden. Ook kan hij dingen horen of zien, die voor hem echt zijn, terwijl u dit niet hoort of ziet (hallucinaties). Andere verschijnselen kunnen zijn: onrust, aan de lakens plukken, uit bed willen stappen terwijl dit niet kan. Of juist slaperigheid en apathie.

Behandeling

Behandeling van een delier is te verdelen in:

- Behandeling van de oorzaken van het delier (de onderliggende ziekte of aandoening).
- Behandeling van de verschijnselen van het delier zelf.
- Ondersteunende maatregelen bij het begeleiden en verplegen van mensen met een delier.

Behandeling van de oorzaken (b.v. een onderliggende ziekte)

Afhankelijk van de oorzaak van het delier (diagnose) behandelen wij uw naaste om een infectie te bestrijden of de samenstelling van het bloed te verbeteren. Of passen wij de medicijnen aan.

Behandeling van de verschijnselen

Een psychiater behandelt de verschijnselen van een delier bij personen, die jonger zijn dan 65 jaar. Is uw naaste ouder dan 65 jaar, dan behandelt de geriater het delier. De arts kan adviseren medicijnen te slikken tegen angst, waanideeën en hallucinaties. De hoeveelheid medicijnen hangt af van de ernst van de verwardheid en de onrust. Zodra het delier over is, kan uw naaste stoppen met deze medicijnen.

Ondersteunende maatregelen

U heeft recht op uitleg over de oorzaak en de behandeling van het delier. Vraag hiernaar als het voor u onduidelijk is. Voor mensen met een delier is het belangrijk dat het waarnemen van de werkelijkheid zo duidelijk en rustig mogelijk is. Dit betekent zoveel of weinig prikkels toelaten als de patiënt aankan, een rustige benadering.

Mensen met een delier brengen zichzelf soms schade toe. Denk hierbij aan bijvoorbeeld, uit bed stappen terwijl dat nog niet veilig is, of het infuus uit trekken enzovoorts. Daarom is het soms nodig beschermende maatregelen te nemen. Bijvoorbeeld in de vorm van bedhekken, het fixeren van handen en soms andere lichaamsdelen. De behandelend arts vraagt de eerste contactpersoon toestemming voor het inzetten van deze beschermde maatregelen.

Wat kunt u doen als u op bezoek komt

- Neem bekende spullen van thuis mee. Bijvoorbeeld foto's, boek, muziek, hobbyspullen, mobiel of iPad.
- Neem een klok en eventueel een agenda mee. Zo kunt u uw naaste laten zien hoe laat het is en welke activiteiten er op die dag gebeuren. Dat geeft houvast.
- Als u binnenkomt, zeg dan wie u bent en waarom u komt.
- Vertel aan uw naaste dat hij in het ziekenhuis is.
- Houd uw zinnen kort en praat rustig. Stel eenvoudige vragen.
- Vraag niet meerdere dingen tegelijk in een zin. Uw naaste kan u dan niet volgen en hierdoor onrustig worden.
- Beperk het bezoek tot 1 of 2 personen per keer. Te lang bezoek maakt moe. Misschien kan bezoek wat vaker, maar korter komen. Bekende gezichten geven rust.
- Ga aan één kant van het bed zitten, zodat uw familielid zich op één punt kan richten.
- Let op dat bril, hoorapparaat en horloge ook gebruikt worden.
- Het is beter niet mee te gaan in de verhalen of de dingen die uw naaste ziet of hoort, maar die er niet zijn. Spreek niet tegen, maar zeg bijvoorbeeld "ik begrijp dat u ... ziet of hoort" maar, "ik zie of hoor het niet." Soms helpt afleiden met verhalen over bestaande personen of echte gebeurtenissen.
- Neem de krant of tijdschriften mee om uw familielid bij het hier en nu te betrekken.
- Zeg wanneer u weggaat, wanneer u terugkomt of wie er na u op bezoek komt. Leg eventueel een schrift neer waarin u deze dingen opschrijft. De verpleegkundige die uw naaste verzorgt kan deze informatie gebruiken als hij naar u vraagt.
- Een familielid of naaste kan blijven slapen als dit nodig is.
- Heeft u vragen, stel ze dan gerust aan de verpleegkundige die uw naaste verzorgt.

Tips over het voorkomen en vroegtijdige herkenning

- Geef in het opnamegesprek door welke medicijnen uw familielid gebruikt.
- Meld of al er eerder sprake is geweest van acute verwardheid.
- Wees eerlijk over de mate van het gebruik van alcohol en/of drugs.
- Zorg dat bril, contactlenzen, gehoorapparaat beschikbaar zijn en worden gebruikt.
- Meld veranderingen in het denken of in het gedrag van uw naaste aan de verpleegkundige.

Na de acute verwardheid

Vaak herinnert uw naaste zich niets meer van de verwardheid. Soms wel en dit kan angstig, verdrietig of beschamend voor hem zijn. Uitleg achteraf is dan nodig. Hiervoor, maar ook voor verdere behandeling van het delier, krijgt u zo nodig een afspraak op de polikliniek geriatrie.

Om na te gaan wat het voor uw naaste heeft betekend, bespreken wij samen met hem de ervaringen van de opname. Ook bespreken we hoe het thuis gaat. Blijven er klachten of geheugenproblemen, dan bespreken wij met u welke behandeling of zorg nog nodig is.

Vragen

Het is belangrijk dat u juiste en duidelijke informatie krijgt. Heeft u na het gesprek met uw arts of verpleegkundige en na het lezen van deze informatie nog vragen, stel ze dan gerust. Schrijf eventueel uw vragen van tevoren op, zodat u niets vergeet.

De polikliniek geriatrie is bereikbaar op: (023) 224 0045

De polikliniek psychiatrie en medische psychologie is bereikbaar op: (023) 224 0030

Voor de leesbaarheid wordt 'naaste' gebruikt, maar het kan ook 'uw familielid', 'uw partner' of 'uw echtgenoot' betekenen.

Waar zijn we te vinden?

Haarlem Zuid

Boerhaavelaan 22
2035 RC Haarlem

(023) 224 0000

Haarlem Noord

Vondelweg 999
2026 BW Haarlem

www.spaarnegasthuis.nl

Hoofddorp

Spaarnepoort 1
2134 TM Hoofddorp

info@spaarnegasthuis.nl